

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

פ.

עין משפט נר מצוה

יד א ב מיי פ"ג מהל' אשות ה' כ טור ש"ע אה"ע סי' פ"ג סעיף ז: ז
 ב ג ד מיי פ"ג מהלכות טוען ועטן ה' י ב
 סמג עשין כה ט"ע ע"ח ס"י קמ"א סעיף יא:
 ז ח ט מיי פ"ג מהלכות אשות ה' י ופ"י מהל' גולה ה' ז סמג עשין מה ט"ע ע"ח ס"י פ"ג סעיף י: ז
 י א ב מיי פ"ג מהלכות אשות ה' כ טור ש"ע עשין עג ט"ע ע"ח ס"י פ"ג סעיף ז: ז
 יב יג ט מיי פ"ג מהלכות אשות ה' כ טור ש"ע ע"ח ס"י פ"ג סעיף ז: ז

לעוי רש"י
 טרו"א (ב"ש"י).
 אנדרה, חבילה.

תוספות ר"ד (המשך)
 הבא ברשות הוציא ה"ה נמי אם מינה אפוטרופוס להוציא הוצאות על נכסיו ואינו מאמינו נשבע כמה הוציא ויטול הדיו ברי אבל מנה לי בידך והלה אומר א"י אין כאן רשות הנתבע שזוא אומר א"י (ל' אע"פ שזה נשבע היסת שא"י ונפטר מ"ד ברי ערוך נשבע בב"ח כעין דאורייתא ונטול דהשתא המוציא הוצאות שבבשרות הוציא ישבע ונטול כ"ש זה: א"ד יעקב אבר ר"ח המוציא הוצאות על נ"א קטנה מכוזבא הוצאות על כספי אחר דמי מ"ט עבד רבנן תקנתא כי היכי דלא נפסידוהו פ"י אשתו קטנה יתומה שהשיאה אמה ואחיה עשו לה תקנה מכוזבא על נכסי אחר מדינתו ואם מיאנה אחר שכן לו השבח שהשביח כמפלט אריסי המדינה וכו' לה הך תקנתא כדי שלא יכסוף ויקלקל הקרקעות ויאלץ ולא ישיב שרוגא שמא המאן ואם המאן אגני אטול שבחי לפני עמלי. ועשו לה ב' תקנות א' שאע"פ שאכל לא אמרינן מה שאכל אבל ומה שהוציא הוציא אלא שמין לו בשבח וא' שכל בעל אמ לא אכל שמין לו וידו על התחונת ואין לו חלק בשבח והוא ישיב שרוגא לקטנה עשו תקנה זו אבל אם היתה גדולה ומרדה בו ה"ז דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אלא ולא עבד ליה רבנן תקנתא משום דלא מסיק אדעתיה דתמרוד ולא מסידי וכתיב ר"י זצ"ל מחסבורא לן דמתני' מדיקתני מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל כשהבעל רוצה לנרש אבל מרדת בין אכל בין לא אכל ישבע כמה הוציא ויטול שלא יחא אלא מתנה שנותן לה דאמרינן כי אקני לה אדעתיה למיגן קמיה

שיגרא דתמרי. הקשה בקונטרס מאי אפילו והא תמריס עדיפי מנגוררות כדאמרינן אכל גרוגרות וסילס תמריס תבא עליו זרכה ותיכין ר"ת דהא לא קאמר אפילו תמרי אלא שיגרא קצוים הקצה יחד דליין טעוה כל כן: **אב"ר** ער"ה. והא דאמר רב יהודה צחוקת הבתים (ב"ב דף לו.)

אכלה (א) שציעית וכלאים אינה חזקה פירש שם רש"י כגון שאכל פירות דאיסורא ולכן לא הוי חזקה שלא אכל כדך דאמרינן ומייהו מלגל מקשה להו אהדי (ב) נראה להם נמי גרסינן הרי זו חזקה וכן גרס ר"ח וכן נמצא בספר של רצינו גרסוה ור"ת דהכא משמע דעני כלאים מותרים ומ"ש מקשין של כלאי הכסם דאמר צפרק כל שעה (פסחים דף טו:) תנור שהסיקו צקליפי ערלה או צקשין של כלאי הכסם דהם יותן יסן יונו אלמא חסורין וי"ל דהתם צרוה משעקרא דלח הכל נאסר אכל הכל בכפי איירי צרוה וצא והוסיפו הפירות מאתים ולא צעזעים

דאמרינן צפרי כל שעה (שם דף כה. ושם) וצפרק כל השכר (חולין דף קטו. ושם) זרוע וצא הוסיף מאתים אין לא הוסיף מאתים לא ואין זה דוחק שהפירות הוסיפו מאתים ולא צעזעים דאורחא דמילתא הוה הכי דזמורות כבר הוי גדולת לפני זריעת כלאים: **ישבע** כמה הוציא ויטול. צפי רצינו חננאל מקשין אמאי לא תנא האי נשבע ונטול צהדי נשבעים ונטולים לשבעות (דף מד:) ומשני דלא חשיב אלא מדי שממתיקין את הנשבע כגון שכיר וחשוד וחשוני על פנקסו וע"ג דלין הצבע לבית מכתשין מ"מ חטוני ופועלים מכתשין זה את זה אכל הכא ליכא שום הכנסה ומהאי טעמא נמי לא חשיב הצא ליפרע מנכסי יתומים ומייהו ההוא אפי' ציטומים מכתשים נוטל בשבעה ונראה דהתם לא חשיב אלא אותם שצריך להשמיענו דנטולין דאי לאו דאשמעינן ה"ל אפילו בשבעה אין נטולין ואע"פ דשכיר למאי דחשיב ליה טורד צפועלי מן הדין למה לו לנטול בלא שבעה דהוי ליה כאומר הלוימי ואינו יודע אם החורמי לך דחייב ואינו נשבע אלא להפסיק דעמו של בעל הבית מ"מ אי לאו דאשמעינן לא הוה דעינין דחשיב כחייב יודע ואפילו בשבעה לא היה נטול אכל הנזה דחשיב צהדי דלא ליפרע מנכסי יתומים אי לאו דאשמעינן הוה אמינא דנטולין בלא

שבעה מממת השטר לא חשיב להו התם והלשון מוכיח כן דהתם קמי נשבעין ונטולין משמע דאתא לאשמעינן דנטולין והכא קמי יפרעו אלא בשבעה משמע דאי לאו דאשמעינן הוה אמינא דנטולין בלא שבעה ואע"ג דמתא דצרייתא צהכות (לקמן דף פו:) חשיב פוגם שטרו צהדי הנהו דנשבעין ונטולין ההוא תנא לא מחלק אי נמי איכא למימא טעמא כמו שאפרש לקמן בצורת הש"ס:

איסתלק ר"ה בער אסתלקו דהו. אע"ג דאמרינן (ב"ב דף עו.) השוכר את הפועל לעשות בשלו והרחיבו שכל צדדיו ונותן לו שכרו משלם לו לומר דהכל צרייתא יודעין שכל צדדיו של אשה היא ועל מנת כן נכנסו שאלם תתגרס ויפסיד הצבע הכל אין להם עליו כלום דזה הם יודעים שהצבע לא יניח מלגשר אשתו צעזעים ודעתם להפסיד עמו כיון שלא התנו:

נכסים
 ולא אדעתא למישלם ולמיוק הלכן בין אכל בין לא אכל ישבע כמה הוציא ויטול והוא שתהיה הוצאה כנגד השבח אבל הוצאה יתרה על אלא הוצאה. פ"י כשיעור שבח ובשבויה פחות משיעור שבח כדאמר רבא: ויכל דליתא מדאמר' עבד רבנן תקנתא דמשמע דקא לקטנה דחילי שמא תמאן בן ויכסוף נכסים עשו לו תקנה אבל לגדולה לא מסיק אדעתיה דמרדא לא ידעה ואמר' נשבע כמה הוציא עבד תקנה לגדולה למישלם בשבחא כדן יורד בנכסי אחר מדינתו אבל שלא יפסיד דאמרינן אין זו תקנה

רבי אבא אמר אפי' שיגרא דתמרי. תמריס נדוכין יחד כדך שדורסין תלמיס יחד ליטרלות ליטרלות אף אלו כן ומיקרי שיגרא. ואני שמעתי שיגרא (טריות) כמין אשכול תמריס (ב) וקשיא לי מאי אפי' דרבי אבא הוה גרוגרות גריעי מתמריס כדמתני' אכל גרוגרות וסילס תמריס תבא עליו זרכה ואי הוה גרסי' להא דרבי אבא זרישא מקמי דר' אסי לא הוה קשיא לי מידי. יש ספרים משובשים ומבזבזין בהן וכמה הרבה אמר ר' אבא כו' וגירסת שטיס היא זו כמה הרבה למאי הלכתא אריבעיה לכו ומאי נפקא לן מינה כל כמה דהוי יומר על גרוגרת אחת הוי הרבה עד לעולם: חוצאל **דמרי.** לאחר שעשו בהן שטר ושאר הפסולת. אי נמי נדוכין הרבה כדי לעשות מהן שטר: לא אכלה דרך כבוד מאי. צממה הויה אכילה: נכאסר.

זהו אבא אמרי בי רב אפי' שיגרא דתמרי בעי רב ביבי (ב) חובצא דתמרי מאי תיקו לא אכלה דרך כבוד מאי אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא חד אמר בכאיסר וחד אמר בכדינר אמרי דייני דפומבדיתא עבד רב יהודה עובדא ב' בחבילי זמורות רב יהודה למעמיה (ג) דאמר רב יהודה אכלה ערלה שביעית וכלאים ה"ז חזקה (ד) א"ר יעקב אמר רב חסדא המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא על נכסי אחר דמי מ"ש עבדו בה רבנן תקנתא כי היכי דלא ניפסדינהו: ה"היא איתתא דנפלו לה ארבע מאה זוזי בי חזואי אזיל גברא אפיק שית מאה אייתי ארבע מאה בהדי דקאתי איצטרך ליה חד זוזא ושקל מנייהו אתא לקמיה דר' אמי א"ל מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל אמרו ליה רבנן לר' אמי ה"מ היכא דקאכיל פירא הא קרנא קאכיל והוצאה היא (ה) א"כ הוה ליה הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול: ישבע כמה הוציא ויטול: א"ר אסי והוא שיש שבח כנגד הוצאה למאי הלכתא אמר אביי שאם היה שבח יתר על הוצאה נטול את הוצאה בלא שבעה א"ל רבא א"כ אתי לאיערומי אלא אמר רבא ישאם היתה הוצאה יתירה על השבח אין לו אלא הוצאה שיעור שבח ובשבעה איבעיא להו בעל נחית איסתליק ליה בעל איסתליקו להו או דלמא אדעתא דארעא נחית וארעא כי קיימא לאריסי קיימא מתקיף לה רבא בר רב חנן מ"ש (ו) מהוירד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות שמין לו וידו על התחונת התם ליכא איניש דמרח הכא איכא בעל דמרח מאי הוי עלה אמר רב הונא בריה דרב יהושע צחיזין אי בעל אריס הוא איסתלק ליה בעל אסתלקו להו אי בעל לאו אריס הוא ארעא לאריסי קיימא איבעיא להו בעל שמכר קרקע לפירות מהו מי אמרינן מאי דקני (ז) (לה) אקני או דלמא כי תקינו ליה רבנן פירות לבעל משום

זהו אבא אמרי בי רב אפי' שיגרא דתמרי. רב פפא בר שמואל צפ"ק דסמדרין (דף פ"ז): עבד רב יהודה עובדא. דהשתא אכילה בחבילי זמורות שהן מאלל לפילין והאכיל מהן הצבע לזממתו וגירש את אשתו ואמר רב יהודה מה שאכל אכל: חוצאל. לוקח שני ערלה שאין הנאתם אלא בזמורות שהפרי אסור צהכה או שציעית שהוא הפקר או שזרעה כלאים והזמורות לא נאסרו: הרי זו חזקה. עולין לו למנין שלש שנים אי אחת משהלש שנים אחת מאלו: הרי זו חזקה גרסינן הכא וצבצא צתרא: אשמו קטנה. יתומה ששפילתה אמה ואחיה יכולה למאן: (ט) שמואל על נכסי אחר. ואם מיאנה צו שמין לו שצח שהשביח ונטול כמשפט אריסי המדינה: עבדו ליה רבנן הך סקתא. דשמין לו חלשים: כי היכי דלא ניפסדינהו. שלא יכסוף ויקלקל הקרקעות ויאלץ ולא ישיב שרוגא שמא תמאן וכיון דשימינן ליה חלשים מו לא מפסיד להו מימר אמר שמא לא תמאן ואם תמאן הרי אטול שבחי לפי עמלי: חזואי. שם מקום והיה רחוק הימנה והיה מפיק עליה שית מלה (צ) צהולנת דרך משל: שפי שצח כנגד יציאה. הוה דאמרי' שצח ויטול: נמאי הלכא. קאמר והוה שהיה שצח כנגד יציאה לאקולי עליה דאי איכא שצח טפי לא צעי שבעה או לאחמורי עליה ולמימר דאי יציאה ימירה לא שקיל אלא כשיעור שצח ואפילו בשבעה לא אמרי' ישבע כמה הוציא ויטול: אסי לאיערומי. ואמר צרי משצחא פורתא ללישקו בלא שבעה ואע"ג דלא אפיק כולי האי: אלא אמר רבא. הא דרבי יוסי לאחמורי עליה אתא ולומר שאם יציאה ימירה על שצח שהשביחה לא אמרינן יטול כל מה שהוציא אלא מן היציאה יחירו לו שיעור השצח: ונשבעה. שישבעוהו שכן הוציא: שבורי אריסי. בנכסי אשתו לנטול ממנה או שלש ועמד וגרשה משאלל קימעה: מהו. שיטלו האריסין כפי שצחם: אדעתא דצעל נחית. הוא הכניסם ולא היא וכו' אסתלק ליה צעל אסתלקו אריסיה ולא שקלי מידי כי דיניה דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל: לא הוה הירידס הצבע היתה היא מעוריה לתוכה אריסין: שמין לו וידו על התחונת. לטול היציאה כשיעור שצח כדאמר צ"מ צהשאלל והכא אמר צעי לטולין בלא כלום: ליכא למאן דמרח. ראה זה שלא היה איש משצחין וירד להן ומה הפסידן הלכן יציאה שיעור שצח מיהת יבייז ליה: הכא איכא צעל. שיעריה כהן ואמרה להו אי לא נחתימו אתון איהו עבד ולא הוה שקיל השתא מידי: אי צעל זה אריס הוא. ויודע צטיב אריסות שאם לא ירדו אלו לא נחתימו הוה איהו נחית ועבד ולא הוה שקיל השתא מידי: שמכר קרקע לפירות. ממך לאחריס קרקע מלוג שיעשה הלווקח ויאלץ פירות:

הגהות הב"ח
 (א) נמי והוצאה היא אמר להו א"כ הוה ליה: (ב) רש"י ד"ה רבי אבא וכו' וקשיא לי מאי אפי'. צ"ב בהנמי דרבי אפי' אלו דהרי צמ"ט עיונין דף כט ע"ב ראה הגמרא להוסיף מהא דתמריס עדיפי ומשני לעולם דאלל מינה צוחא ומשל צווי קרן דמתא עליו זרכה משום דקפין עליה זינא ועולם גרוגרות עדיפי ע"כ אמר כאלן לקמן פ"י ד"ה אלה וכו' אכלה ערלה שציעית וכלאים:

מוסף רש"י
 המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה. שהיא יתומה שהשיאה אמה ואחיה ואין חזקה ומתקין מן הגמרה אלא מדברי סופרים ליתן יציאה צחיזין צעל כעמו אם תמאן כמוציא על נכסי אחר דמי. ואם הוציא ולא אכל כי חלשים הוצאלו שמין לו חלשים (ב"ב טו.) הוירד לתוך שדה חבירו ונטעה. רחוק הימנה והיה מפיק עליה שית מלה (צ) צהולנת דרך משל: שפי שצח כנגד יציאה. הוה דאמרי' שצח ויטול: נמאי הלכא. קאמר והוה שהיה שצח כנגד יציאה לאקולי עליה דאי איכא שצח טפי לא צעי שבעה או לאחמורי עליה ולמימר דאי יציאה ימירה לא שקיל אלא כשיעור שצח ואפילו בשבעה לא אמרי' ישבע כמה הוציא ויטול: אסי לאיערומי. ואמר צרי משצחא פורתא ללישקו בלא שבעה ואע"ג דלא אפיק כולי האי: אלא אמר רבא. הא דרבי יוסי לאחמורי עליה אתא ולומר שאם יציאה ימירה על שצח שהשביחה לא אמרינן יטול כל מה שהוציא אלא מן היציאה יחירו לו שיעור השצח: ונשבעה. שישבעוהו שכן הוציא: שבורי אריסי. בנכסי אשתו לנטול ממנה או שלש ועמד וגרשה משאלל קימעה: מהו. שיטלו האריסין כפי שצחם: אדעתא דצעל נחית. הוא הכניסם ולא היא וכו' אסתלק ליה צעל אסתלקו אריסיה ולא שקלי מידי כי דיניה דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל: לא הוה הירידס הצבע היתה היא מעוריה לתוכה אריסין: שמין לו וידו על התחונת. לטול היציאה כשיעור שצח כדאמר צ"מ צהשאלל והכא אמר צעי לטולין בלא כלום: ליכא למאן דמרח. ראה זה שלא היה איש משצחין וירד להן ומה הפסידן הלכן יציאה שיעור שצח מיהת יבייז ליה: הכא איכא צעל. שיעריה כהן ואמרה להו אי לא נחתימו אתון איהו עבד ולא הוה שקיל השתא מידי: אי צעל זה אריס הוא. ויודע צטיב אריסות שאם לא ירדו אלו לא נחתימו הוה איהו נחית ועבד ולא הוה שקיל השתא מידי: שמכר קרקע לפירות. ממך לאחריס קרקע מלוג שיעשה הלווקח ויאלץ פירות:

תוספות ר"ד
 לא אכלה דרך כבוד מאי אמר עולא במערבא הוי אמוראי במערבא חד אמר בכאיסר וחד אמר בכדינר: אמרי דדיני דפומבדיתא עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות. פ"י דאחשבי אכילה בחבילי זמורות שהן מאלל הפילין והאכיל מהן הצבע לזממתו וגירש את אשתו ואמר רב יהודה מה שאכל אכל כו' אמר ר"ה והוה שהיה שבח כנגד הוצאה מיהא הלכתא א"ר שאם הייתה הוצאה יתרה על השבח אין לו אלא הוצאה שיעור שבח ובשבויה. פ"י אימיה קח כל הוצאות שיעור שם שבח כנגד הוצאה אבל אין שם שבח נגד הוצאה אינו נטול הוצאה אלא שיעור שבח והמורה מפיסיד ואע"ג שהיה שדה העשירה ליטע דאמרי' בפי השואל שאם היתה עשירה ליטע אומריה כמה אדם רוצה ליתן בשרה לו לנטועה התם משום דידע דשרה אינה שלו ואדעתא דהכי (נתן) [נחית] שיתן לו שכר פעולתו אבל הכא שתהו עושה ע"ד לאכול פירות ולזכות בהן לאחר מיתה לא ע"ד ליקח שכר פעולתו יוד הלכן שמין לו וידו על התחונת ואין לו אלא הוצאה שיעור שבח בין אם תגורשה או נתאלמנה לוקחין נכסים משוכחים ונותנין ליתומים הוצאה אביקין: והא דהכא דבעל עשין ואמר ברי לוי שכן הוצאתי ואשה לא ידעה ואמר' נשבע כמה הוציא ויטול ומ"ש זה ממה לי בידך והלה אומר א"י דקיל' הלי שישבע שברותה היסת שא"י וטור. לאו מילתא היא

לא אכלה דרך כבוד מאי אמר עולא במערבא הוי אמוראי במערבא חד אמר בכאיסר וחד אמר בכדינר: אמרי דדיני דפומבדיתא עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות. פ"י דאחשבי אכילה בחבילי זמורות שהן מאלל הפילין והאכיל מהן הצבע לזממתו וגירש את אשתו ואמר רב יהודה מה שאכל אכל כו' אמר ר"ה והוה שהיה שבח כנגד הוצאה מיהא הלכתא א"ר שאם הייתה הוצאה יתרה על השבח אין לו אלא הוצאה שיעור שבח ובשבויה. פ"י אימיה קח כל הוצאות שיעור שם שבח כנגד הוצאה אבל אין שם שבח נגד הוצאה אינו נטול הוצאה אלא שיעור שבח והמורה מפיסיד ואע"ג שהיה שדה העשירה ליטע דאמרי' בפי השואל שאם היתה עשירה ליטע אומריה כמה אדם רוצה ליתן בשרה לו לנטועה התם משום דידע דשרה אינה שלו ואדעתא דהכי (נתן) [נחית] שיתן לו שכר פעולתו אבל הכא שתהו עושה ע"ד לאכול פירות ולזכות בהן לאחר מיתה לא ע"ד ליקח שכר פעולתו יוד הלכן שמין לו וידו על התחונת ואין לו אלא הוצאה שיעור שבח בין אם תגורשה או נתאלמנה לוקחין נכסים משוכחים ונותנין ליתומים הוצאה אביקין: והא דהכא דבעל עשין ואמר ברי לוי שכן הוצאתי ואשה לא ידעה ואמר' נשבע כמה הוציא ויטול ומ"ש זה ממה לי בידך והלה אומר א"י דקיל' הלי שישבע שברותה היסת שא"י וטור. לאו מילתא היא